РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Рег.

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

ОТ ДОЦ. Д-Р АТАНАС СЛАВОВ – МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ОТНОСНО: *Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (обн., ДВ, бр. 76 от 2019 г.; изм. и доп., бр. 14 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г. и бр. 25 от 2023 г.)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, внасям за разглеждане проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (обн., ДВ, бр. 76 от 2019 г.; изм. и доп., бр. 14 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г. и бр. 25 от 2023 г.).

Причини, които налагат приемането на предложения нормативен акт

Европейският съюз се основава на набор от споделени ценности, сред които основните права, демокрацията и върховенството на закона. Съществуването на една демокрация е невъзможно без независими съдилища, гарантиращи защитата на основните права и гражданските свободи, или без активно гражданско общество и свободни медии, осигуряващи плурализъм. Върховенството на закона е добре утвърден принцип с ясно определен основен смисъл, който е един и същ във всички държави членки, въпреки различните национални идентичности, правни системи и традиции. Съгласно член 19 от

Договора за Европейския съюз, националните юрисдикции и Съдът на ЕС отговарят за осигуряването на пълното прилагане на законодателството на ЕС в държавите членки и за съдебната защита на правата на отделните лица, произтичащи от това законодателство.

С Постановление № 3 на Министерския съвет от 2016 г. за създаване на Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (ДВ, бр. 4 от 2016 г.) бяха създадени условия за прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, одобрена с Решение от 43-то Народно събрание на 21 януари 2015 г. Стратегията за продължаване на реформата в съдебната система беше актуализирана съобразно препоръките на Европейската комисия (ЕК) в доклада от януари 2014 г. по Механизма за сътрудничество и проверка (МСП), въведен във връзка с приемането на Република България като член на ЕС през 2007 г. Актуализираната стратегия имаше за цел да надгради усилията за модернизация на съдебната власт и да завърши реформата й, като постигне гаранции за независимост на съда и съдебната власт, осигури добро управление на висока ефективност на органите на съдебната власт, осигури право на справедлив процес на всеки гражданин и ефективна защита на правата на човека.

В изпълнение на Плана за действие относно укрепване на върховенството на закона в Съюза, оповестен в съобщение на Комисията на ЕС от 17.07.2019 г., Комисията въведе мониторинг под формата на цикъл за преглед на всички компоненти на върховенството на закона, включително системни проблеми със законодателния процес, липса на ефективна съдебна защита от независими и безпристрастни съдилища, капацитета на държавите членки за борба с корупцията и плурализма на медиите и изборите. Комисията изготвя годишен доклад относно върховенството на закона в диалог с други институции на ЕС, държавите членки и заинтересованите страни. Когато изглежда, че националните гаранции за върховенството на закона не са в състояние да отстранят заплахите за върховенството на закона в дадена държава членка, институциите на ЕС и държавите членки следва да поемат съвместна отговорност да предприемат действия за коригиране на ситуацията.

Постановление № 240 на МС от 24.09.2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (ПМС № 240 от 2019 г.) осигури нормативна основа за запазване на постигнатия напредък от Република България в изпълнение на показателите и препоръките в МСП. С измененията на чл. 2 от ПМС № 240 от 2019 г. през 2022 г. (ДВ, обн., бр. 62 от 2022 г.) беше осигурено пълно съответствие между областите, наблюдавани от Европейската комисия в годишния доклад относно върховенството на закона, и областите, в които се извършва наблюдение на национално ниво и докладване пред обществеността, а именно: върховенство на закона, съдебна реформа, борба с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план, борбата с организираната престъпност, медиен плурализъм и свобода на медиите, други институционални въпроси, свързани с принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване.

В Доклада относно върховенството на закона за 2023 г. - Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в България“ от 5 юли, 2023 г. (Четвърти годишен доклад за върховенство на правото) ЕК отчита, че е създаден и вече функционира подобрен национален механизъм за последващ мониторинг, чийто разширен обхват включва и доклада на ЕС относно върховенството на правото. Европейската комисия посочва Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм като добра практика за комуникация и координация между националните институции, ангажирани в гарантиране на върховенството на правото и предоставя информация за неговата структура и дейност пред мрежата от национални точки за контакт по върховенството на правото към Комисията. Съветът за прилагане на Националния координационен механизъм и работните групи към него работят в сътрудничество с ЕК, като

представители на ЕК участват в заседания на съвета, срещи на работните групи към съвета по за медийните въпроси, по изпълнението на препоръки във връзка със Закона за съдебната власт и други.

Предложения за изменения и допълнения в нормативния акт

Предвид разширения обхват на наблюдение и докладване на национално ниво и по въпросите на съдебната реформа, въведен чрез Националния координационен механизъм за върховенство на правото, както и участието в Съвета за неговото прилагане на най-високопоставените представители на националните органи и институции, необходимостта от паралелното съществуване на Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система следва да бъде преразгледана. Следва да се отчете също, че времевият хоризонт за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система изтече в края на 2023 г. С оглед на тези съображения, предложеният проект на Постановление на Министерския съвет предвижда изрична отмяна на Постановление № 3 на Министерския съвет от 2016 г. за създаване на Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (ДВ, бр. 4 от 2016 г.).

Предложеният проект на ПМС съобразява законодателните промени в Конституцията на Република България, приети на 20 декември 2023 г. от 49-ото Народното събрание (обн., ДВ бр. 106 от 2023 г.) във връзка със структурата, мандатите и правомощията на органите на съдебната власт, включително новите функции на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет. Разпоредбите на чл. 6 и 10 от ПМС № 240 от 2019 г. са съответно изменени и допълнени, за да осигурят необходимото съответствие с Конституцията на Република България.

Измененията в чл. 7 от ПМС № 240 от 2019 г. предвиждат по-широко участие на представители на организациите в Гражданския съвет, насочено към осигуряване на по-пълноценно гражданско наблюдение върху постигнатия напредък и изпълнението на мерките в областите на върховенство на закона, съдебната реформа, борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план, борбата с организираната престъпност, медийния плурализъм и свободата на медиите, както и други институционални въпроси, свързани с принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване.

Цел на предложените нормативни промени

Проектът на постановление има за цел да подобри функционирането на Националния координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвета за неговото прилагане.

Очаквани резултати от прилагането на нормативния акт

Като резултати от приемането му се очакват по-ефективно наблюдение на национално ниво и докладване пред обществеността по областите, включени в чл. 2 от ПМС № 240 от 2019 г., и съответно в Годишния доклад на Европейската комисия относно върховенството на закона в Република България.

В изпълнение на чл. 26 от Закона за нормативните актове, проектът на ПМС, докладът към него и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ при Министерския съвет са публикувани на интернет страниците на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации. С оглед на обстоятелството, че проектът на нормативен акт следва да съобрази влезлите в сила разпоредби на Конституцията на Република България, приети на 20 декември 2023 г. от 49-ото Народно събрание (обн., ДВ, бр. 106 от 2023 г.) и да създаде условия за прилагането им възможно най-скоро, с оглед защитата на важен обществен интерес – осигуряване на върховенството

на правото, е определен 14-дневен срок за предложения и становища в обществени консултации.

Предложеният проект на акт на Министерския съвет не води до извършване на допълнителни разходи, трансфери и други плащания, както и не води до въздействие върху държавния бюджет. За прилагане на новата правна уредба не са необходими финансови и други средства.

Към проекта е изготвена частична предварителна оценка на въздействието, съгласно чл. 20, ал. 2 от Закона за нормативните актове и чл. 30б от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация.

Проектът на нормативен акт не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.

С предлагания проект на акт не се въвеждат разпоредби от правото на Европейския съюз, поради което не е приложена справка за съответствие с европейското право на основание чл. 28, ал. 2, т. 5 от Закона за нормативните актове.

Проектът на ПМС е съгласуван с всички министри и с органите, с чиято функционална компетентност е свързан, съгласно чл. 32, ал. 1 и ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация, като становищата им са отразени в приложената към доклада справка.

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация,

ПРЕДЛАГАМ:

Министерският съвет да приеме проекта на Постановление на Министерски съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на МС от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (обн., ДВ, бр. 76 от 2019 г.; изм. и доп., бр. 14 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г. и бр. 25 от 2023 г.) и за отмяна на Постановление № 3 на Министерски съвет от 2016 г. за създаване на Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО:

ДОЦ. Д-Р АТАНАС СЛАВОВ